

is being learnt, to ones of his/her native language. It is a proven fact that contrastive grammar is of use for understanding one's own language.

We believe that contrastive grammar is closely related to translation method, which, after being rejected for a certain period of time, regains its followers among foreign language teachers.

The second level is intralingual, i.e. the method of oppositions is applied to explain the use of various grammar structures within a foreign language. The manifestation of method of oppositions on this level can be seen in material structuring: we suggest tables and schemes based on the principle of oppositions. The same can be said about exercises, which are designed to demonstrate different nature of certain grammatical structures. Nevertheless, exercises of this kind are welcomed only at the initial stages of grammar structure mastering.

All of the mentioned methods and techniques are best applied to the explanation and practical mastering of grammatical problems that cause difficulties among the learners. They should be combined with communicative techniques, which provide a transition from the knowledge of theoretic bases to the practical mastery of grammar.

We believe this field of research to be quite prospective. The prospects of further research include developing a contrastive grammar manual, which would demonstrate common and distinct features of French and Ukrainian languages. It is of importance as well to create structured grammar manuals, which would logically explain grammar to the learners of French.

Key words: *method of oppositions, French grammar, contrastive grammar, translation method, difficulties in grammar learning, grammatical translation method, opposition, contrast.*

УДК 378.06.011.3-051:37(477.53)ПНПУ імені В. Г. Короленка:[373.3:004

Наталія Гібалова

Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
ORCID ID 0000-0001-7373-9859

Людмила Процай

Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
ORCID ID 0000-0001-5262-4630
DOI 10.24139/2312-5993/2018.08/129-138

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ: ДОСВІД ПНПУ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА

У статті висвітлено досвід упровадження в освітній процес системи підготовки магістрів спеціальності «Початкова освіта» за спеціалізацією «Електронне навчання» в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка. Обґрунтовано актуальність та необхідність введення програми підготовки майбутніх учителів до організації електронного навчання, розкрито її реалізацію на основі компетентнісного підходу. Експериментально доведено ефективність педагогічних умов до формування проєктувальної та тьюторської компетентностей студентів.

Ключові слова: *електронне навчання, підготовка фахівців із електронного навчання, компетентнісний підхід, фахові компетентності, кейс вибіркових дисциплін.*

Постановка проблеми. Незалежність і відповідальність закладу вищої освіти у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод та організації освітнього процесу є невід’ємною складовою автономії вишу (закон України «Про вищу освіту»). Завдяки цьому з’явилася можливість пропонувати здобувачам освітніх рівнів «бакалавр» та «магістр» додаткову спеціалізацію, поєднану в освітній програмі з основною спеціальністю, за рахунок вибіркових навчальних дисциплін.

Актуальним на сьогодні є поєднання спеціальностей галузі «Освіта» (012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта, 014 Середня освіта, 016 Спеціальна освіта) з найбільш затребуваною та необхідною сферою інформаційно-комунікаційних технологій. Цифрова компетентність сучасного вчителя є ключовою, оскільки традиційна освіта перебуває у стані переформатування, набуває нової форми та ставить нові вимоги до педагогів. Особливо це стосується початкової школи, яка діє за Концепцією Нової української школи та вимагає компетентного вчителя.

Таким чином, проблема реалізації компетентнісного підходу в підготовці майбутніх учителів початкової школи та упровадження спеціалізації, спрямованої на формування цифрової компетентності вчителя, є актуальною та потребує вирішення. Розв’язання цієї проблеми можливе через введення спеціалізацій, що формують цифрову компетентність педагога. Прикладом такої спеціалізації до спеціальності «Початкова освіта» для освітнього рівня «магістр» є «Електронне навчання», пропоноване Полтавським національним педагогічним університетом імені В. Г. Короленка.

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз педагогічного потенціалу інформатизації навчального процесу на різних освітніх рівнях розкрито в працях В. Бикова, Т. Вакалюк, Р. Гуревича, М. Жалдака, Н. Єршової, М. Кадемії, Н. Морзе, Ю. Машбиця, Л. Петухової, Є. Полат та інших науковців. Упровадження в педагогічну практику ЗВО елементів електронного навчання досліджували В. Биков, Р. Валєєв, М. Кадемія, В. Кухаренко, Н. Морзе, Л. Рождественська, Н. Саражинська, Б. Ярмахов, І. Філіпов та інші.

Уперше в Україні підготовку магістрів спеціальності «Початкова освіта» за додатковою спеціалізацією «Управління електронним навчанням» теоретично обґрунтовано та практично реалізовано в Київському університеті імені Бориса Грінченка. Освітня програма цієї підготовки передбачає проектування та експертизу високотехнологічного інформаційного освітнього електронного середовища (ІОЕС) (Морзе, 2017, с. 220).

З метою розповсюдження досвіду підготовки фахівців із електронного навчання й інтенсивного запровадження інноваційних технологій у заклади середньої та вищої освіти кафедрою початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г.

Короленка розроблено та введено в дію навчальний план підготовки магістрів початкової освіти зі спеціалізацією «Електронне навчання».

Мета статті – теоретично обґрунтувати й розробити компонент освітньої програми магістра початкової освіти зі спеціалізацією «Електронне навчання», що включає систему фахових компетентностей та зміст кейсу навчальних дисциплін, педагогічні умови та траєкторію руху підготовки організаторів електронного навчання. Описати досвід підготовки магістрів спеціальності «Початкова освіта» з додатковою спеціалізацією «Електронне навчання» в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка.

У процесі науково-педагогічного дослідження застосовано **теоретичні** (моделювання, вивчення наукової літератури, аналіз базових понять дослідження, прогнозування) та **емпіричні методи** (анкетування, аналіз продуктів діяльності студентів, досвіду роботи провідних фахівців).

Виклад основного матеріалу. Електронне навчання (англ. *e-learning*) – нова форма сучасної освіти, яку можна означити як навчання за допомогою Інтернет і мультимедіа (Bates, 2001, р. 132). За В. Биковим, *електронне дистанційне навчання* – це різновид дистанційного навчання, за яким учасники й організатори навчального процесу здійснюють переважно індивідуалізовану взаємодію як асинхронно, так і синхронно в часі, переважно і принципово використовуючи електронні транспортні системи доставки засобів навчання та інших інформаційних об'єктів, комп'ютерні мережі Інтернет/Інтранет, медіа навчальні засоби та інформаційно-комунікаційні технології (Биков, 2008, с. 191).

З метою визначення затребуваності щодо підготовки фахівців із електронного навчання проведено анкетування засобами Google Forms серед педагогічної спільноти й потенційних студентів. В он-лайн опитуванні взяли участь 473 респонденти. Характеристика вибірки представлена на рис. 1.

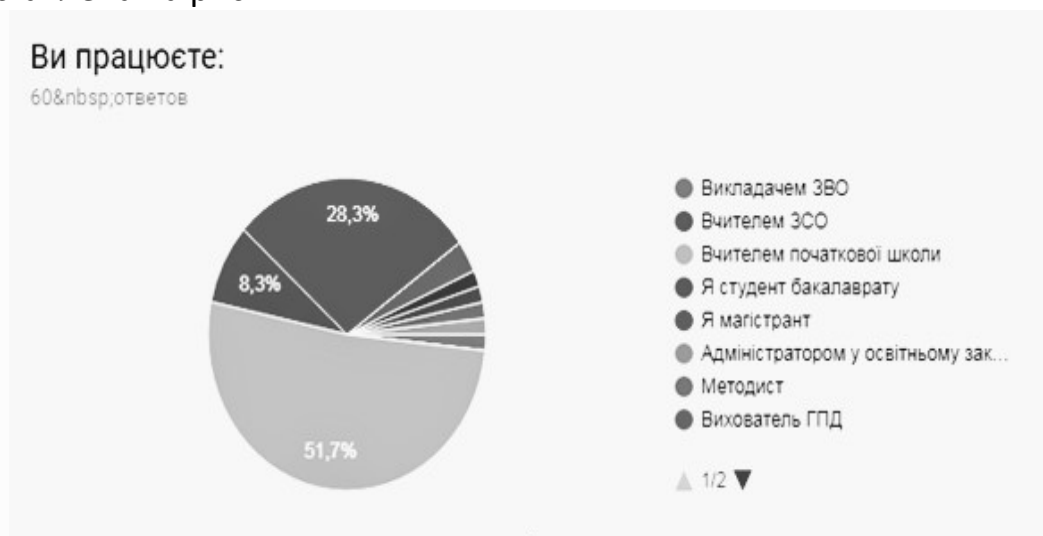

Рис. 1. Характеристика вибірки дослідження

Отримано такі результати: серед педагогів прослідковується висока активність упровадження електронних освітніх платформ (63,8 %), однак частина респондентів ототожнює поняття е-платформи з освітнім контентом (23,6 %); на запитання «Чи є потреба у фахівцях з організації е-навчання для школи?» 88,3 % респондентів відповіли схвально. На запитання щодо підготовки організаторів електронного навчання 58,3 % опитуваних указали на доцільність здійснювати підготовку бакалаврів/магістрів з додатковою спеціалізацією (рис. 2); 71,7 % респондентів схвалили поєднання спеціальності 013 Початкова освіта та спеціалізації «Електронне навчання».

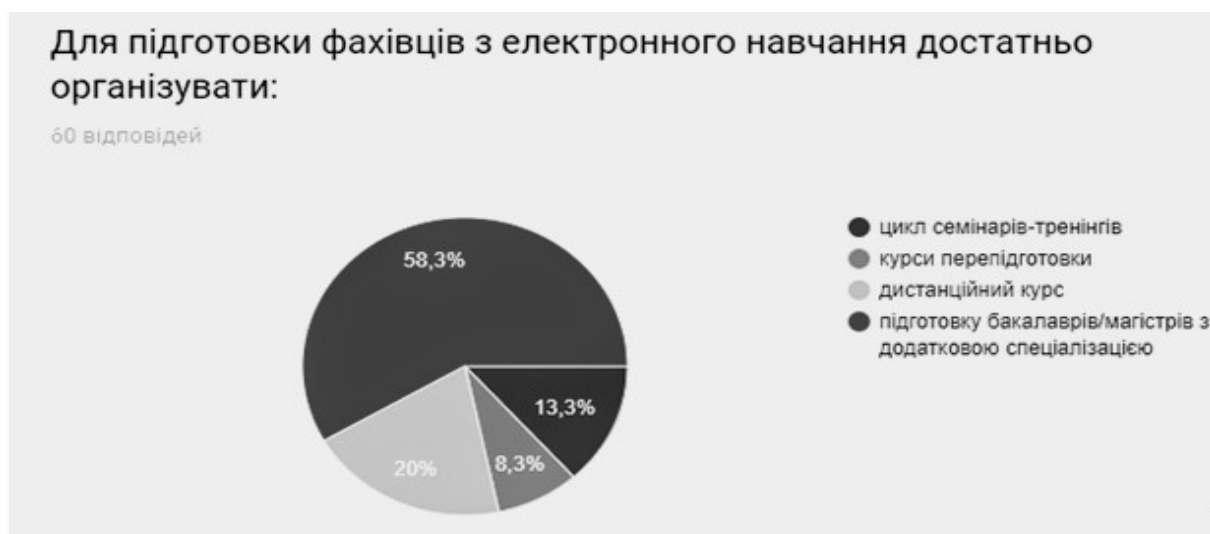

Рис. 2. Розподіл респондентів за пріоритетом форм організації підготовки фахівців електронного навчання

В анкеті було запропоновано орієнтовний перелік цифрових компетенцій, необхідних сучасному вчителю. Результати представлено на рис. 3.

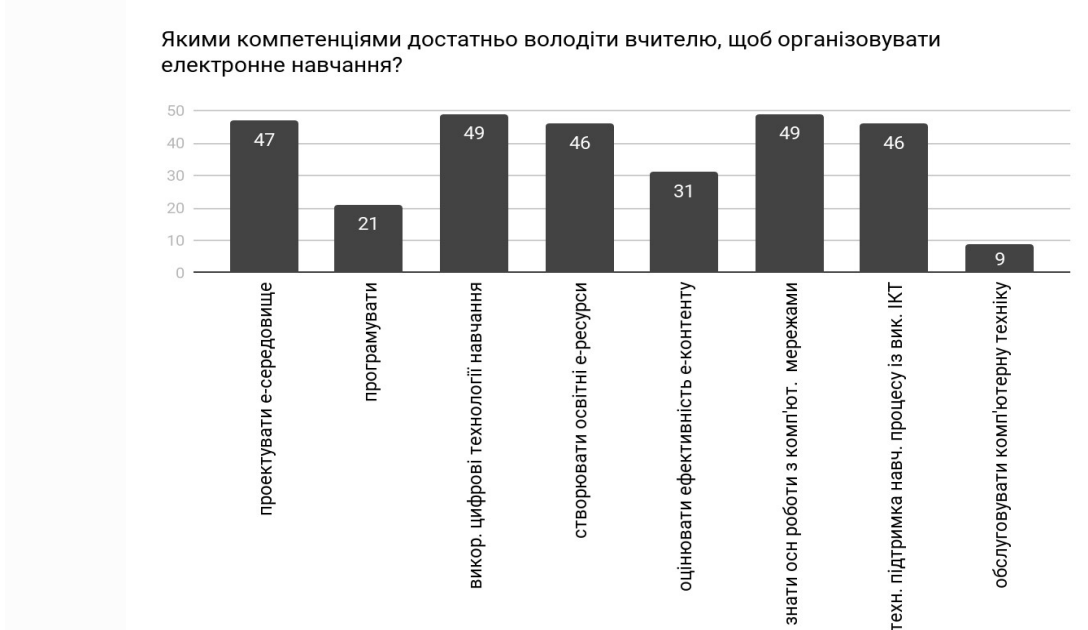

Рис. 3. Визначення компетентностей організаторів електронного навчання

Програма підготовки фахівців з електронного навчання в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка реалізується на бакалаврському та магістерському освітніх рівнях спеціальності «Початкова освіта» за рахунок кейсу вибірових дисциплін. Освітньою програмою передбачено формування фахових компетентностей спеціалізації «Електронне навчання» (табл. 1).

Таблиця 1

Фахові компетентності спеціалізації «Електронне навчання»

Шифр	Компетентність	Характеристика
ФК-1	Предметна	Здатність до застосування знань із циклу інформатичних дисциплін, що є теоретичною основою для проектування інформаційного е-середовища та організації <i>електронного навчання</i>
ФК-2	Дидактична	Здатність застосовувати методики й технології організації та реалізації е-навчання (<i>b-Learning, m-Learning, u-Learning, адаптивне навчання, гейміфікація навчання тощо</i>) на різних освітніх рівнях
ФК-3	Методична	Готовність розробляти та впроваджувати методики, технології та прийоми е-навчання, аналізувати результати процесу їх використання в закладах освіти різного типу та в індивідуальному навчанні; здатність до систематизації, узагальнення, упровадження та популяризації методичного досвіду роботи в системі е-навчання
ФК-4	Організаційна	Готовність організувати спільну роботу учасників освітнього процесу у віртуальному середовищі; здатність налагодити оптимальний інфообіг та документообіг закладу освіти; здатність створювати або адаптовувати інформаційні системи для організації електронного середовища закладу
ФК-5	Проектувальна	Здатність до проектування інформаційного освітнього е-середовища, освітніх програм, індивідуальних освітніх траєкторій на основі технологій е-навчання; здатність проектувати предметні дистанційні курси
ФК-6	Тьюторська	Здатність здійснювати тьюторський супровід у системі електронного та дистанційного навчання: знати принципи функціонування телекомунікаційних систем та правила мережевого етикету, уміти працювати з цифровими ресурсами, володіти навичками інформаційної навігації; здатність взаємодіяти у віртуальному просторі на різних рівнях: <i>взаємодія зі змістом</i> (тьютор–контент, студент–контент, контент–контент) та <i>міжособистісна взаємодія</i> (студент–тьютор, студент–студент, тьютор–тьютор)

ФК-7	Науково-дослідницька	Здатність аналізувати результати наукових досліджень у галузі ІКТ та застосовувати їх при розв'язанні конкретних завдань організації електронного навчання; здатність продукувати індивідуальні креативні здібності для оригінального розв'язання завдань організації електронного навчання; здатність самостійно здійснювати наукове дослідження з використанням сучасних цифрових технологій; здатність керувати дослідницькою роботою в галузі ІКТ учнів або студентів
ФК-8	Просвітницька	Готовність до популяризації знань із електронного навчання серед педагогічних спільнот у соціальних мережах, на наукових конференціях, форумах та семінарах-тренінгах; готовність організовувати дистанційні курси з електронного навчання, освітніх хмарних сервісів, технологій проєктувальної і тьюторської діяльності, застосування ІКТ в закладі освіти тощо; здатність до використання сучасних цифрових технологій та ЗМІ для розв'язання просвітницьких завдань; здатність розробляти й реалізовувати просвітницькі програми з метою популяризації сучасних цифрових освітніх технологій

Формування фахових компетентностей організатора електронного навчання забезпечується, насамперед, навчальними дисциплінами: «Сучасні Інтернет-технології електронного навчання», «Проектування інформаційного освітнього е-середовища», «Технології створення електронних навчальних ресурсів», «Тьюторство в електронному навчанні», що включено до навчального плану підготовки фахівців зі спеціальності 013 «Початкова освіта» за рахунок кейсу вибіркового дисциплін (21,5 кредитів) і складає 18 % від загальної кількості кредитів (120 кредитів) (табл. 2).

Таблиця 2

Кейс навчальних дисциплін спеціалізації «Електронне навчання»

№ п/п	Дисципліна / к-ть кредитів / семестр / форма контролю	Зміст
1.	В2.01. Сучасні інтернет-технології електронного навчання / 4 / 1 / залік	Основи Інтернет. Пошукові системи. Використання Інтернет-ресурсів в освіті. Інформаційні освітні ресурси Інтернет в Україні. Хмарні технології в освіті. Використання застосунків Google Apps для організації навчально-виховного процесу. Організація навчального процесу з використанням сервісів Веб 2.0. Електронна освіта та її ефективне використання. Форми електронної освіти. Робота з освітніми онлайн-платформами

2.	B2.02. Проектування інформаційного освітнього е-середовища 4 / 1 / екзамен	Поняття, структура, принципи та класифікація ІОЕС. Веб-сайт як основа ІОЕС навчального закладу: вимоги, критерії, особливості структури сайту закладу освіти (ЗВО, ЗСО, ЗДО). Персональне е-середовище вчителя початкової школи: персональний сайт, блог. Технології змішаного навчання: основні ідеї, моделі змішаного навчання. Проектування дистанційного навчального курсу
3.	B2.03. Технології створення електронних навчальних ресурсів / 4 / 2 / залік	Загальна характеристика електронних ресурсів. Вимоги до проектування електронного навчального ресурсу та інструментальні засоби до його розробки. Технологічні особливості створення інтерактивних навчальних посібників. Створення інтерактивних комплексів для діагностики та оцінювання
4.	B2.04. Тьюторство в електронному навчанні / 4 / 2 / залік	Теоретичні основи тьюторської діяльності в електронному навчанні. Сутність, технології тьюторського супроводу, основні правила мережевого етикету тьютора. Інтерактивні сервіси віртуального спілкування. Основи інформаційної безпеки під час віртуального спілкування. Використання відеохостингу Youtube в електронному навчанні. Організація веб-семінарів, форумів, конференцій. Дистанційна освіта як нова форма професійної освіти. Місце тьютора в системі дистанційної освіти. Проектна мережева технологія у тьюторській діяльності. Організація і управління мережевим проектним навчанням
5.	Виробнича практика за спеціалізацією/ 4 / 2 / залік	Аналіз ІОЕС бази практики. Створення е-ресурсів на підтримку навчальних предметів початкової школи. Організація дистанційного навчання в умовах освітнього процесу ЗЗСО
6.	Атестаційний екзамен / 1,5 / 3	Технології проектувальної та тьюторської діяльності організатора електронного навчання

Зміст кейсу вибіркових дисциплін забезпечує формування компетентностей організатора електронного навчання, употужнює фаховий потенціал учителя початкової школи, дає можливість йому здійснювати перспективну просвітницьку та тьюторську діяльність в умовах розвитку Нової української школи. Відповідність змісту освітньої програми фаховим компетентностям спеціалізації «Електронне навчання» представлено в табл. 3.

Для забезпечення процесу підготовки майбутніх учителів початкової школи до проектувальної та тьюторської діяльності в умовах електронного навчання реалізуються такі педагогічні умови:

- розвиток позитивної мотивації до проектування освітнього е-середовища через організацію діяльності студентів в інформаційному освітньому середовищі закладу освіти;

- урахування змісту професійно-орієнтованого компоненту інформатичних дисциплін;
- організація проектного, змішаного та дистанційного навчання майбутніх учителів початкової школи на основі освітніх хмарних сервісів;
- залучення магістрів до активної науково-дослідницької діяльності в галузі освітніх ІТ.

Таблиця 3

Матриця відповідностей фахових компетентностей та навчальних дисциплін спеціалізації «Електронне навчання»

Навчальна дисципліна / Компетентність	ФК-1	ФК-2	ФК-3	ФК-4	ФК-5	ФК-6	ФК-7	ФК-8
Сучасні Інтернет-технології електронного навчання	*				*		*	
Проектування інформаційного освітнього середовища e-	*	*	*	*			*	*
Технології створення електронних навчальних ресурсів	*				*	*		*
Тьюторство в електронному навчанні		*	*	*				*

Вагомим употужненням підготовки фахівців з електронного навчання є проведення майстер-класів із використання освітніх е-ресурсів, організація гурткової роботи з робототехніки, хмарних сервісів в освіті; залучення студентів до участі в науково-практичних семінарах, форумах та конференціях, орієнтація магістрів на самоосвіту через дистанційні курси інформатичного та методичного спрямування.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, ми обґрунтували необхідність підготовки фахівців електронного навчання *до роботи в закладах освіти*, розробили компонент освітньої програми магістра початкової освіти зі спеціалізацією «Електронне навчання», що включає систему фахових компетентностей та зміст кейсу навчальних дисциплін. Визначили й забезпечили педагогічні умови та реалізували траєкторію руху підготовки організаторів електронного навчання. Перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо упровадження спеціалізації «Електронне навчання» на освітньому рівні бакалавр спеціальностей 013 «Початкова освіта» та 014 «Середня освіта».

ЛІТЕРАТУРА

1. Bates, T. (2001). *National strategies for e-learning in post-secondary education and training*. UNESCO.
2. Биков, В. Ю. (2008). Енциклопедія освіти України. У В. Г. Кремень (Ред.), *Дистанційне навчання*, (сс. 191-193). Київ: Юрінком Інтер (Encyclopedia of Education of Ukraine. In V. H. Kremen (Ed.) *Distance Learning*, (pp.191-192). Kyiv: Yurinkom Inter).
3. Морзе, Н., Глазунова, О., Кузьмінська, О. (2017). Підготовка менеджерів е-навчання: компетентнісний підхід. *Інформаційні технології і засоби навчання*, Т. 60, № 4, 220-238 (Morse, N., Hlazunova, O., Kuzminska, O. (2017). E-Learning Managers Training: Competency Approach. *Information technologies and teaching aids*, Vol. 60, no 4, 220-238).

РЕЗЮМЕ

Гибалова Наталия, Процай Людмила. Реализация компетентностного подхода в подготовке будущих специалистов по электронному обучению: из опыта ПНПУ имени В. Г. Короленко.

В статье отражен опыт внедрения в образовательный процесс системы подготовки магистров специальности «Начальное образование» по специализации «Электронное обучение» в Полтавском национальном педагогическом университете имени В. Г. Короленко. Обоснована актуальность и необходимость внедрения программы подготовки будущих учителей к организации электронного обучения, раскрыта ее реализация на основе компетентностного подхода. Экспериментально доказана эффективность педагогических условий к формированию проектной и тьюторской компетенций студентов.

Ключевые слова: электронное обучение, подготовка специалистов по электронному обучению, компетентностный подход, профессиональные компетентности, кейс выборочных дисциплин.

SUMMARY

Gibalova Nataliia, Protsai Liudmyla. Competence-based approach implementation into the future specialists' training in e-learning based on the experience of PNPU named after V.G. Korolenko.

The experience of implementation into the educational process of the training system for bachelors and masters of the specialty "Primary Education" in the "E-learning" area in Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko has been spotlighted. The article experimentally substantiates the relevance and necessity of e-learning training for future teachers.

The aim of the article is to substantiate theoretically and develop the component of the educational program of the Master of Elementary Education with the specialization "E-learning", which includes the system of professional competencies and contents of the case study disciplines, pedagogical conditions and trajectory of training of the organizers of e-learning. The experience of preparing masters of the specialty "Primary Education" with the additional specialization "E-learning" at the Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko is described.

The program of e-learning specialists training at the Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko has been implemented on the ground of a competence-based approach; the professional competencies have been defined: subject-focused, didactic, methodological, organizational, designed, tutorial, research and educational.

The description of educational disciplines “Modern Internet technologies of e-learning”, “Designing of educational information e-environment”, “Technologies of electronic educational resources creation”, “Tutorial support in e-learning”, has been given taking into account formation of basic professional competences at the second educational level “Master”. The effectiveness of pedagogical conditions for designing and tutoring competencies formation has been proved; they involve development of positive motivation for the design of educational information e-environment through the students’ activity organization in the information environment of the education institution; organization of project, mixed and distance training for future teachers of primary school on the basis of educational cloud services; consideration of the contents of the professional-oriented component of informatics disciplines; masters’ involvement into active research in the field of educational ICT.

Key words: *e-learning, e-learning specialists training, competence-based approach, professional competencies, case of selective disciplines.*

УДК 378.14

Анна Добровольська

Івано-Франківський національний
медичний університет

ORCID ID 0000-0003-0841-8076

DOI 10.24139/2312-5993/2018.08/138-157

РОЗВИТОК ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІТ-КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ МЕДИЧНІЙ ІНФОРМАТИЦІ

У статті акцентовано увагу на понятті «вольові якості» в контексті його використання у процесі формування інформаційно-технологічної компетентності (ІТ-компетентності) майбутніх лікарів під час навчання дисципліні природничо-наукової підготовки (ДПНП) «Медична інформатика» («МІ»). У межах розробленої методики проведено анкетне опитування суб’єктів дослідження, а також оцінено його результати за передбаченим алгоритмом із використанням відповідних методів математичної статистики. Установлено, що у процесі формування ІТ-компетентності під час навчання ДПНП «МІ» має місце достатньо виражена позитивна динаміка зміни рівнів вольових якостей майбутніх фахівців. Доведено, що процес формування ІТ-компетентності майбутніх лікарів, який відбувається під час навчання ДПНП «МІ», зокрема і з використанням розроблених посібників, впливає на розвиток їх вольових якостей.

Ключові слова: *вольові якості, ІТ-компетентність, ранги, рівні.*

Постановка проблеми. За сучасних умов функціонування системи охорони здоров’я України є попит на фахівців, які вміють нестандартно мислити, творчо застосовуючи набуті знання, уміння й навички під час професійної діяльності, тобто, які вміють конкурувати на ринку праці. Концептуальні положення Національної доктрини розвитку освіти України в ХХІ столітті (*Національна доктрина*, 2002) і Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (*Національна стратегія*,